

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Qvæstio III. De reliquis proprietatibus diuinæ voluntatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

illos qui non fiunt, vbi nullus apparet iunctus esse actus efficax. Deinde habet Deus voluntatem saluandi omnes homines si velint: illa voluntas prior est electione mediorum, & est verè libera. Deinde nulla ratio cogit negare actus inefficaces & conditionatos, cum enim actus Dei prius existat essentialiter quàm fiat mutatio in obiecto per quam nullo modo constituitur, non est necesse intelligere mutationem vllam physicā in obiecto vt intelligatur actus liber, sed sufficit mutatio tantum moralis, non potes autem inuenire actum vllum inefficacem, in quo obiectum non mutetur moraliter v.g. cum Deus vult salutem omnium hominum, transit illa salus à statu purè possibili ad statum futuri sub conditione. Cum Deus videt si taliter vocetur Anti-Christus salutem assequetur, videt salutem Anti-Christi futuram, si talis ponatur vocatio. Idem dico de dispensatione voti, condonatione peccati, dissolutione contractus, vbi semper moralis mutatio interuenit; Deus enim remittit ius quod habebat, vel destruit ius quod habebat alter, vnde manet sublatum votum; condonatum peccatum, contractus dissolutus, aequè ac si actus in Deo existens causatus esset de nouo, quod enim mutatio causata in obiecto, moralis sit vel physica parum interest, sicut & parum interest quod actus de nouo productus sit, vel quod æquiualeat actui qui productus esset de nouo. Nego autem esse impossibilem mutationem moralem sine præuia mutatione physica, in qua nego illam necessariò fundari, sicut & nego illam esse duntaxat denominationem ab actu Dei, est enim aliquid causatum per illum actum, nempe ius quod est destructum, & alia huiusmodi quæ in creatis etiam fieri possunt sine mutatione physica, vt patet in pura omissione, & multò magis in Deo qui habet aliquid æquiualens physicæ mutationi.

Ad tertiam Respon. posse quoque Deum velle medium propter aliquem finem, ad quem illud ex sua natura non ordinatur, vt rectè probat argumentum. Christus enim v. gr. fuit ordinatus ad salutem hominum, ad quam poterat non ordinari. Vt autem respondeam argumento dico iuxta principia prius posita, illam ordinationem essentialiter & formaliter esse ipsum actum Dei necessarium qui propter infinitatem & eminentiam potest sine additione vlla vel detractone, esse volitio, & nolitio eiusdem obiecti, prout connotat tamen mutationem moralem factam in ipso medio, nam illud nunc post ordinationem moraliter alio modo se habet quàm ante ordinationem, ex eo quod sit propter illud, non propter aliud id est sit causa illius & non alterius, quod sufficit ad diuersam denominationem.

Quomodo
circa ne-
gationes.

Ad quartam Resp. quod quoties Deus vult aliquam negationem actu positiuo, tunc moralis sit mutatio circa talem negationem, quatenus forma ei opposita incipit esse impossibilis; posset autem esse pura omisio in Deo, sicut illa esse potest in voluntate creata, nisi obstarat summa perfectio prouidentiae, quæ ab æterno habet omnia digesta, & ordinata, sicque non se habet negatiuè circa res non futuras, sed positiuo actu tendit in omnia futura, & in omnia non futura.

QVÆSTIO III.

De reliquis proprietatibus voluntatis diuinae.

Explicatā libertate in qua totum latet Enigma voluntatis diuinae, non erit difficile quatuor alias eius proprietates exponere quæ adiunctæ sunt libertati, prima est efficacia, secunda immutabilitas, tertia ordo decretorum, quarta sanctitas quæ complectitur impeccabilitatem, & virtutes omnes.

IN tribus sita esse videtur hæc efficacia. Primò, quod voluntas Dei semper impleatur. Secundò, quod omnium rerum sit causa. Tertiò, quod se sola sufficiens sit ad faciendam in rerum natura nouam denominationem, & supplendum effectum formalem nouum.

Triplex
difficultas.

Ratio dubitandi primò est, quia nulla voluntas beneplaciti esse potest in Deo quæ non sit absoluta, ergo nulla est voluntas beneplaciti quæ non impleatur. Probo antecedens, si aliqua esset voluntas beneplaciti conditionata illa conditio necessariò esset ipsa voluntas Dei, v. gr. si dicat Deus volo saluare hominem si conuertatur, idem est, ac si dicat, volo saluare hominem, si voluero illi dare auxilia quibus video illum consensurum, hoc autem absurdum est, quia sic voluntas Dei erit conditio ad voluntatem Dei.

Secundò, voluntas Dei applicat omnipotentiam mediante intellectu, qui dirigit eam immediatè, ergo voluntas Dei mediatè solum concurret.

Tertiò, per solum actum voluntatis diuinae potest intelligi effectus formalis moralis nouus, extra Deum ergo per eundem intelligi etiam potest nouus effectus formalis physicus non est enim maior ratio vnius quàm alterius. Deinde per illud decretum Dei saltem virtualiter nouum, multæ debent explicari nouæ denominationes physicae, alioqui oportebit infinites multiplicare modos distinctos realiter, v.g. vbicatio, & duratio, vel sunt modi distincti vel explicantur per solum Dei decretum, v.g. possunt existere Petrus, locus Lugdunensis, & creatio Petri, quin Petrus sit in loco Lugdunensi, connotare locum, esse indistans est aliquid distinctum à Petro, loco, & creatione Petri, hoc autem nihil aliud est quàm decretum Dei creantis Petrum Lugduni, & non alibi, ergo per solum Dei decretum noua saluatur denominatio, & nouus effectus formalis. Idem argumentum fieri potest de duratione aliisque pluribus denominationibus physicis, quas per huiusmodi decreta explicamus facilius quàm per congeriem tot entitatum modalium.

Dico primò, voluntas Dei quoties absoluta est semper impletur, multæ tamen sunt voluntates conditionatæ quæ nunquam impleantur. Ita S. Thomas art. 6. quod immeritò Scotus negat.

Voluntas
Dei abso-
luta sem-
per imple-
tur.

Ratio est, quia si aliqua esset voluntas Dei absoluta quæ non impleteretur, deberet dari aliquid extra Deum, quod impediret operationem diuinæ omnipotentiae applicatæ per voluntatem efficacem: hoc autem statim patet esse impossibile quod autem aliqua detur voluntas Dei conditionata, quæ non impletur semper, constat ex voluntate conditionata saluandi omnes homines quam esse in Deo quæstione sequenti demonstrabitur.

Dico secundò, voluntas Dei libera prima est & immediata causa omnium rerum non minus immediata quàm intellectus.

Est imme-
diata re-
rum causa.

Ratio est, quia Deus est agens intellectuale, quod non agit per potentiam, nisi eo modo quo applicatur per voluntatem, alioqui si ex necessitate ageret, produceret omne quod potest, quod autem cōcurrat immediatè, patet, quia omnipotentia planè indifferens est ad quidlibet producendum, & intellectus etiam indifferens est, vt eam proximè dirigit, nisi accedat imperium voluntatis, ergo voluntas immediata est causa rerum per modum imperantis, intellectus per modum dirigentis, omnipotentia per modum exequentis.

Dico tertiò, nullus effectus formalis aut denominationis noua physica extra Deum, esse vel concipi potest, per solum decretum intrinsecum Dei. Ita com-

munitur

Non suffi-
cit ad no-
uas deno-
minatio-
nes.

munitur Theologi omnes ac Philosophi contra quosdam Doctores, qui ut modos omnes exterminant putant saluari omnia posse, ac responderi omnibus argumentis quibus probantur modi, per solum Dei decretum virtualiter nouum.

Ratio autem contra illos est, quia si per solum decretum immanens posset explicari aliquis effectus formalis, explicari etiam posset quilibet, verbi gratia sine calore nouo, manus diceretur calida, per solum decretum Dei, aer erit lucidus, paries erit albus. Cur enim? materia ex non vnita, non incipiet dici vnita, per solum Dei decretum, & per illud idem decretum, non poterit dici alba, vel calida, nulla enim prorsus disparitas est. Deinde voluntas omnino immanenter operatur, ita ut nullus ab ea effectus procedat nisi per omnipotentiam, ergo per solum Dei decretum nullus effectus physicus oriri potest in rebus. Sed neque oportet recurrere ad decretum virtualiter nouum, nam illa virtualitas significat tantum, quod ille actus æquiualeat nouo actui voluntatis, & faciat totum quod faceret actus distinctus; sed actus distinctus, quamdiu est immanens, nihil facit extra voluntatem: ergo neque facit quidquam decretum illud nouum virtualiter. Denique ut intelligatur nouus effectus formalis physicus, debet esse aliquid in rebus quod non esset, si non daretur talis effectus, sed esset tota illa virtualitas ut nuper argumentabar, ergo præter eam requiritur aliquid aliud.

Solutio dubitatio-
num.

Ad primam, Respond. multas esse in Deo voluntates beneplaciti quæ sunt conditionatæ (ut dixi) neque tamen voluntas illa est conditio ad se ipsam, quia verbi gratia Deus dicit volo saluare omnes homines si velint consentire gratijs quas ego illis dare destinaui, non autem dicit volo saluare, si volo.

Ad secundam, Respond. voluntatem immediatè concurrere in ratione præcipientis sicut intellectus concurrat immediatè dirigendo, vnde concursus vtriusque immediatus est, sed in diuerso genere.

Ad tertiam, Respond. effectum formalem moralem facile posse intelligi per solum actum immanenter voluntatis vel increatæ, vel creatæ, quia moralitas non est aliquid producibile per veram actionem, sed resultat tantum posito aliquo extrinseco: denominatio autem physica noua, exigit formam physicam nouam ad quam necessaria est actio, notum autem est quod actio immanens non producit aliquid ad extra.

Deinde nego vllam esse denominationem intrinsecam nouam, quæ possit saluari per solum Dei decretum. Forma per quam aliquid durat, vel est in loco, est ipsa entitas rei quatenus coexistit loco aut tempori, posita conditione aliquâ præuiâ verbi gratia motu locali, vel creatione, vel etiam si velis posito decreto Dei terminato ad tale spatium, aut ad tale tempus; cum enim dicis potuit esse talis creatio Petri, esse talis locus, quin hæc creatio connotet talem locum & illi coexistat, ergo coexistentia, & connotatio est aliquid distinctum à tali loco, & à creatione; distinguo, est aliquid distinctum quod sit conditio ad talem denominationem concedo, quod sit forma denominans, nego. Quomodo autem de vnione non sit par ratio, alibi disputatum est.

SECTIO II.

De immutabilitate voluntatis diuinæ. Art. 7.

Mutabilis erit actus diuinæ voluntatis, si Deus in tempore possit velle aliquid, quod ab æterno non voluit, vel nolle quod voluit, quomodo autem cum libertate stare possit immutabilitas satis superius dictum est.

Tom. I.

Ratio autem dubitandi, quam latè proponit Herice d. 20. c. 2. ferè olim soluta est, cum agerem de concordia libertatis cum præscientia æterna Dei. Sic autem habet, omnis volitio libera in eo instanti temporis quo existit, prius natura potest non existere, actus enim non est liber nisi procedat à principio indifferente, quod nimirum prius natura possit non agere quando agit; sed si Deus est immutabilis non habet indifferentiam in vllò planè instanti, quo agit, ergo non est liber. Probo minorem, & sumo istud instans (B) in quo decreuit producere Petrum, si Deus in hoc instanti prius natura quàm velit creare indifferens est ad non volendum, Deus posset nolle id quod prius voluit; nam in instanti præcedenti iam voluit creare, sed hoc est Dei decretum esse mutabile: ergo si Deus est immutabilis non habet indifferentiam ad volendum & nolendum eo instanti quo vult, & idem argumentum fieri potest de quolibet instanti; prius enim, & prius voluit, ergo in nullo instanti reali Deus est liber, si est immutabilis, nam ut sit liber debet aliquando esse indifferens, & posse non velle, quæro autem in quo instanti possit non velle.

Neque dicas primò, Deum ab æterno posse non velle, & esse indifferenter.

Sed contra, esse ab æterno indifferenter, vel est semper & in omni instanti esse indifferenter, vel in aliquo tantum instanti, non primum, quia si est indifferens in omni instanti, ergo in isto nunc est indifferens, quod est falsum, quia sic posset mutare quod prius voluit: non secundum quia nullum est instans in quo non mutetur si est indifferens.

Neque dicas secundò, illam esse necessitatem solum ex suppositione quæ libertati non est contraria.

Sed contra, tunc suppositio tollit libertatem, quando illa nunquam tolli potest per libertatem, sed illa suppositio tolli nunquam potuit, alioqui Deus mutaretur, ergo tollit libertatem. Imò ex suppositione diuinæ immutabilitatis Deus non potest non velle nunc illa suppositio non pender à libertate, ergo ex suppositione necessaria Deus non potest non velle.

Neque dicas tertio, in omni instanti collectiue sumpto cum omnibus alijs, Deum esse indifferenter, ad volendum, vel non volendum, quamuis in isto instanti distributiue sumpto non sit indifferens.

Sed contra, in isto instanti sumpto collectiue verum est dicere, Deus est determinatus in instanti præcedenti, ergo si in isto est indifferens iam est mutabilis.

Dico primò, nullum est in Deo decretum quod æternum non sit sumptum adæquatè. Ita videtur notum esse lumine naturæ, quod tamen negare omnes tenentur qui putant actum Dei liberum essentialiter compleri per actionem extrinsecam, ut probaui qu. 2. si enim decretum Dei completur & constituitur intrinsecè per aliquid omnino extrinsecum Deo, siue illi sit effectus, siue causalitas, siue aliquid aliud productum in tempore implicat decretum illi Dei tunc esse actum, quando non est illud per quod constituitur essentialiter, effectus extrinsecus, & causalitas non sunt ab æterno, cum solus Deus æternus sit, ergo decretum non est æternum & ita expressè negat Herice disp. 20. c. 1. n. 7. in sententiâ verè, quam elegi nuper nullo negotio explicatur æternitas diuini decreti.

Ratio autem primò est, quia quidquid est futurum, ab æterno est futurum, sed nihil potest esse futurum, nisi præsupponat efficax decretum Dei, ergo omne Dei decretum est æternum. Maior probatur, quia omnis propositio de futuro, est ab æterno vera vel falsa, si enim res nunc est, ab æterno verum fuit dicere, quod tunc erit, vel non erit, ergo nihil est futurum quod ab æterno non sit futurum. Deinde
Q certum

Ratio dubitandi.

Triplex euasio.

Æternitas decretorum.

certum est esse ab æterno scientiam in Deo, eorum omnium quæ sunt futura, illa scientia cum sit scientia visionis præsupponit decretum, ergo illud decretum est æternum in Deo. Deinde si Deus in tempore inciperet aliquid velle quod ab æterno non voluisset, non esset in Deo perfectissima providentia; perfectior enim providentia est quæ omnia digerit simul, & omnia consilia sua habet expedita, quam quæ per partes decernit: imò imperfecta est providentia quæ nescit ea quæ futura est, & ita (vt dixi) ex Apostolo colligitur *elegit nos in ipso ante mundi constitutionem vt essemus sancti. Loquimur sapientiam in mysterio, &c. Quam prædestinavit Deus ante secula in gloriam nostram.*

Dico secundò, nullum est Dei decretum quod non sit omnino immutabile, quamvis illud ab æterno potuerit non esse. Ita etiam lumine naturæ notum est.

Ratio autem est, quam olim attuli, quia quamvis posset Deus in tempore velle id quod noluit, vel nolle quod voluit sine mutatione vlla physica in ipso Deo, sicut ab æterno potuit sine physica mutatione transire à statu indifferentiæ ad statum determinationis, hoc tamen non posset fieri sine vitio leuitatis, & inconstantia, quæ in Deum non cadunt, apud quem non est mutatio nec vicissitudinis obumbratio.

Solutio
difficultatis.

Ad rationem dubitandi superius dictum est, Deum in quolibet instanti temporis esse prius natura indifferentem absolute, quam velit agere quamvis ex suppositione quod prius se determinauerit, non sit amplius indifferens: illam autem suppositionem absolute loquendo semper potest tollere, quamvis ex suppositione determinationis libera, non possit tollere. Ad argumentum igitur dico, volitio libera eo instanti quo est prius natura potest non esse, antecedenter, & absolute loquendo concedo, consequenter, & ex suppositione liberè posita, nego. Deus enim absolute consideratus semper habet indifferentiam, sed ex suppositione illam non habet, & illam suppositionem tollere absolute potest, non ex suppositione. Immutabilitas enim non est adæquata causa, cur non possit amplius tolli, sed determinatio libera voluntatis immutabilis est causa cur non possit amplius tolli.

Neque dicas illam suppositionem tolli non posse à voluntate immutabili semper enim redit distinctio, consequenter concedo, absolute nego. Neque valet argumentum de amore beatifico quem aliquis incepisset liberè, priusquam esset beatus; eius enim conservatio nullo modo esset libera, quia eius causa non est actus prius liberè elicitus, sed visio interveniens causat illam necessariò, & reuera illam causaret, quamvis non esset prius causata, unde illa suppositio nullo modo pendet à libertate, in actu autem Dei necessitas consequens oritur à sola voluntate, atque ita semper cum ea manet libertas.

SECTIO III.

De distinctione ac ordine decretorum divinarum.

Cum vnicus, & simplicissimus in Deo sit actus, nulla realis potest esse distinctio vel ordo inter Dei decreta, sed ad summum distinctio & ordo secundum nostrum modum intelligendi; tunc enim distinctio erit inter decreta, quando intelligi à nobis poterit decretum de vno obiecto, quin intelligatur decretum de alio; tunc erit ordo, quando intelligatur vnum decretum, vt prius alio, & quasi ratio alterius.

Distinctio
decretorum.

Ratio ergo dubitandi primò est, quia non pos-

sunt distingui Dei decreta, nisi ex distinctione obiectorum ad quæ terminantur decreta, sed non distinguuntur ex diuersitate obiectorum, nam sæpè Deus per vnicum decretum vult multa obiecta sicut in nobis sæpè vnus actus voluntatis terminatur ad plura, ergo decreta Dei non possunt villo modo distingui.

Neque dicas, tunc plura esse decreta quando vult plura obiecta per modum plurium, tunc esse vnum quando vult plura obiecta per modum vnius.

Sed contra, vt plura obiecta volita sint à Deo per modum plurium, debet in rerum natura dari aliquid quod non daretur, si obiecta illa essent volita per modum vnius, sed nihil omnino datur, vel in Deo, vel in ipsis obiectis, ergo vanum est dicere quod Deus velit illa obiecta, vel per modum vnius, vel per modum plurium.

Secundò, si esset ordo aliquis inter Dei decreta, ita vt vnum concipi deberet vt prius altero, deberet dari aliqua ratio, & radix illius ordinis, & prioritatis, non potest vlla dari ratio aut radix; vel enim illa radix esset maior propinquitas mediorum ad finem, vt putat Scotus, & hoc dici non potest, quia Christus propinquior est gloriæ Dei, quam salus hominum, & tamen Deus vult Christum propter homines: vel illa radix est dependentia sola obiectorum secundum se, quod etiam verum esse non potest, vt contra Vasquez probant Suarez disput. 5. de incarnat. Herice, Ribas, & alij, quia sæpè nullam obiecta inter se habent connexionem ex sua natura, sed ex sola Dei voluntate, & contra sæpè possunt esse obiecta subordinata ex sua natura, quin à Deo vnum volitum sit propter aliud.

Eorum
ordo.

Neque dici tertio potest, quod illa radix sit dependentia, quam habent obiecta vt volita, redit enim argumentum superius, vt inter obiecta provt volita, sit aliqua dependentia, debet dari aliquid in rebus quod non esset, si non esset talis dependentia, sed nihil prorsus est, vel in Deo, vel in obiectis, ergo, &c. Deinde potest dari causalitas inter obiecta vt volita, quin tamen deur ordo prioris, & posterioris inter decreta Dei; nam finis causat media vt patet, & tamen intentio finis sapissimè neque ratione distinguitur, neque prior est electione mediorum, vt dicitur disput. 5. ergo inter obiecta vt volita potest esse ordo, qui tamen non erit inter decreta.

Tertio, illa prioritas & distinctio se tenet tantum ex parte obiecti voliti non autem ex parte Dei volentis, ergo non est ordo & distinctio decreti, sed solum denominatio extrinseca.

Dico primò, quotiescunque Deus vult vnum obiectum, vel multa obiecta per modum vnius toties vnicum est numero decretum, quando autem vult multa obiecta per modum plurium, tunc sunt multa numero decreta, ratione distincta. Ita omnes tamen veteres tum noui Theologi, quos malè deserunt, & in suas partes trahere nituntur nuperus author libri de priori, & posteriori, & nouus etiam doctor subtilissimæ Theologiæ.

Quando
nam decreta
sunt distincta.

Ratio est, quia multa tunc sunt decreta ratione distincta, quando intellectus habet fundamentum concipiendi vnum decretum non concepto alio, sed quando Deus vult multa obiecta per modum plurium, intellectus habet fundamentum concipiendi vnum decretum non concepto alio, nam velle plura per modum vnius, est velle plura provt inter se sunt connexa, verbi gratia velle vnum provt causat aliud, velle autem plura vt plura, est velle illa provt nullam dicunt inter se connexionem, v.g. velle Petrum, & Paulum, sunt duo decreta: velle autem animam, & eius potentias non sunt duo decreta, sed vnicum: velle Petri sanitatem,

sanitatem, & velle illius gloriam duo sunt decreta: velle autem sanitatem propter gloriam vnum est decretum. Imò tunc in Deo sunt duo decreta per rationem distincta quando respondent actibus distinctis voluntatis creatæ, sed quando Deus vult plura sine connexionem inter illa, decretum illud respondet pluribus decretis voluntatis creatæ, ergo tunc sunt plura decreta, & ob hanc causam, vt ostendam infra, intentio finis, & electio mediorum, in Deo sunt aliquando actus distincti per rationem, quando scilicet Deus vult, absolute finem per aliqua media quæcunque tandem illa sint, non enim vult finem vt connexum cum talibus medijs, neque media vt connexa cum tali fine, vult enim tunc plura, vt plura. Aliquando autem intentio & electio sunt vnum numero indiuisibile decretum, quia Deus vult finem & media, vt inuicem connexa, ita vt non velit finem nisi per talia media, neque velit media nisi propter talem finem, tunc enim vult plura per modum vnius, & hoc pro sequenti questione de prædestinatione valde notandum erit, sicut & quod sequitur de ordine inter Dei decreta.

Quomodo
vnum sit
alio prius.

Dico secundò, inter libera Dei decreta datur ordo aliquis & prioritas non realis sed virtualis tantum, & per rationem: atque ita in diuinis decretis plura distinguere licet signa rationis, contra duos auctores nuper citatos.

Ratio est, quia tunc datur ordo virtualis, & prioritas per rationem quando intellectus habet fundamentum concipiendi vnum decretum prius quam aliud sed habemus fundamentum concipiendi vnum Dei decretum prius quam aliud, sicut scientiam concipimus vt priorem volitione, quod probò, tunc intellectus concipit vnum decretum vt prius altero, quando vnum decretum præsupponitur ab altero, sed vnum decretum præsupponitur ab altero, sicut decretum præsupponit scientiam, ergo sicut scientia est prior decreto, sic vnum decretum est prius altero. Denique quero vtrum Deus prius res videat vt possibiles per scientiam simplicem, quam vt futuras per scientiam visionis vtrum prius debeat concipi velle permittere peccatum quam velle illud punire, prius videre peccatum Iudæ quam illum reprobare. Possuntque alia congeri ex quibus manifestè patet posse cum fundamento in re concipi à nobis vnum decretum esse alio prius.

Breuitè igitur sic arguo vt concipiantur in Deo plura decreta & vnum alio prius sufficit vt sit distinctio, & dependentia non mutua in obiectis & fundamentum ex parte Dei, cum Deus permittit peccatum Iudæ, decernitque illud punire, est distinctio & dependentia non mutua inter peccatum & pœnam, ex parte autem Dei est æquialentia, nam actus infinitus Dei æquialent actibus distinctis, ergo possunt à nobis concipi plura in Deo decreta, tota ergo difficultas est circa propriam radicem illius prioritatis decretorum.

Radix hu-
ius ordi-
nis.

Dico tertio, tunc vnum decretum per rationem est prius altero, quando vnius obiectum prout est volitum, ita causat obiectum alterius decreti vt ab eo non causetur verbi gratia vult Deus solem propter hominem, & non contra, tunc prius vult hominem quam solem: tunc autem vnum decretum est alio posterius, quando vnius obiectum prout volitum causatur ab obiecto alterius decreti, & illud non causat. Tunc autem duo decreta sunt simul, neque inter illa est ordo prioris, & posterioris, quoties obiectum vnius decreti non causat obiectum alterius decreti, nec ab eo causatur prout volitum, vel certè causat illud & ab eo causatur.

Ratio est, quia nulla potest assignari alia radix huius prioritatis quam prioritas inter obiecta prout volita vt rectè ostenditur in ratione dubitandi, non

Tom. I.

enim petitur ex maiori propinquitate obiecti ad finem, nec ex obiectis secundum se, cum sæpè obiecta non sint inter se connexa nisi ex Dei voluntate.

Tantum manet difficultas in primo & secundo argumento proposita, quid sit nouum in rerum natura, quando Deus vult plura vt plura, quod non sit, quando Deus vult plura per modum vnius: vel etiam quid sit noui, quando obiectum vnius decreti prout volitum, causat obiectum alterius decreti. Quid inquam sit illa connexio, vel causalitas obiecti vt voliti, quæ non ponit aliquid vel in Deo qui est immutabilis, vel in obiectis quæ manent immutata intrinsecè, dicunturque solùm mutari per denominationem ab actu diuino.

Sed hoc totum soluebam quæst. 2. cum ostenderem circa quos actus libera esse possit voluntas diuina, & ordinare media eadem ad varios fines, eo quod talia media per hanc finem Dei ordinationem moraliter mutari dicantur; actus enim ille Dei propter infinitatem æquialent actui cuiuscunque creaturæ, & sine mutatione in se ipso facit mutationem moralem in obiecto. Quod idem locum omnino habet in casu proposito, vbi Deus vult plura vt plura, & vnum obiectum vult causari finaliter ab altero, sufficit enim ad hæc omnia mutatio moralis facta in obiectis, & causata per actum diuinæ voluntatis infinitum in genere actus.

Addebatur in fine secundi argumenti, posse obiectum vnius decreti causari vt volitum ab obiecto alterius decreti, quin derur inter illa decreta huiusmodi ordo & prioritas, hoc enim concedebam in tertia conclusione. Si enim obiectum vnius decreti sic causet, vt non causetur ab obiecto alterius decreti tunc decretum illud est distinctum ab altero, & est illo prius, si autem ita causet vt etiam causetur, tunc decretum vnum nec est altero prius, nec est distinctum per rationem ab altero; quia idem est actus quo Deus vult plura vt connexa inter se quod est velle illa per modum vnius.

Ad tertiam, nego illam prioritatem rationis esse solùm in obiectis, est enim etiam in ipsis actibus quos cum fundamento in re potest intellectus concipere vt distinctos, & subordinatos, cum vnus intelligatur esse ratio alterius & præsupponi ab altero.

Neque dicas manifestum hic esse circulum, nam obiecta dicuntur subordinata & connexa prout volita, id est per decretum diuinum, & decretum dicitur prius per ipsum obiectum.

Respond. enim, nullum hic esse circulum, vbi effectus cognoscitur per causam, & causa per effectum; subordinatio enim obiectorum tunc est effectus decreti diuini, & decretum diuinum vt illius causa cognoscitur per subordinationem obiectorum tanquam per aliquid posterius, & ab eo causatum.

SECTIO IV.

Sanctitas, & virtutes voluntatis diuinæ.

CEtum est primò, esse in Deo propriissimè, dictam sanctitatem, quæ non est aliud, quam perfectissima voluntatis diuinæ adæquatio cum æterna lege, ac ratione increata, est autem sanctitas illa infinita simpliciter secundum omnem modum & secundum omnem perfectionem sanctitatis.

Primò, dixi Deum esse propriè ac verè sanctum, quod si alia omnia silerent, dicunt sanè imò intensissimè voce clamant duo Seraphini, coram throno Dei, neque cessant die ac nocte dicere, imò non semel sed ter, imò millies alternant *sanctum*. Et quasi nihil scirent, nihil viderent, aut mirarentur in Deo aliud in quo vident omnia clamant *sanctus*. Patet enim sanctissimum necessariò Deum esse, quia sanctitas est adæ-

Deum esse
sanctum.

Q. 1

quatio.

quatio, & commensuratio perfecta voluntatis in actu & habitu cum aeterna lege. Vnde vocatur à Sancto Dionysio *impeccabilitas & puritas omnino immaculata*. Deus autem per identitatem adequatus est aeternæ illi legi, ac increatae rationi ut patet, atque adeo Deus essentialiter est sanctus, cum implicet contradictionem ut actus voluntatis Dei non sit adequatus iudicio rationis cum quo vnum est essentialiter.

Quid sit Dei sanctitas. Secundò, dixi quid sit Deum esse sanctum, est enim, ut dixi, voluntatem diuinam, & omnes eius actus esse perfectissimo modo commensuratos cum aeterna lege, quæ non est aliud quam recta ratio diuina prout dicitur omnia, quæ naturæ rationali sunt cōuenientia, rectitudo ergo illa, & conformitas voluntatis diuinæ cum hac idea, est id ipsum quod vocatur sanctitas, vel habitualis quatenus in ipso Deo residet, vel actualis, quatenus in omnibus eius actibus reperitur, estque illa bonitas moralis & (ut dixi) puritas omnimoda. Imò etiam cum essentia ipsa Dei, sit regula illa & iudicium rectum, per amorem autem huius legis illi maxime adæquemur, optimè quoque dicitur amor Dei esse sanctitas perfectissima. Deinde verò cum illa sanctitas ut dixi sit conformitas illa cum recta ratione, illius veluti partes quædam sunt omnes omnino virtutes, quatenus circa particulares materias faciunt voluntatem, & eius actus commensuratos & conformes aeternæ legi. Dici ergo potest sanctitas Dei esse rectitudo, & iustitia perfectissima, esse omnimoda eius puritas, esse amor infinitus quo se ipsum amat, ac demùm esse virtutum omnium cumulus, quatenus partes veluti quædam sunt infinitæ huius rectitudinis.

Quanta sit Dei sanctitas. Tertiò, dixi quàm perfectè sanctus sit Deus, est enim omni modo excogitabili sanctus ut expenditur rectè à Lessio l. 8. Est enim primò sanctus obiectiue, quia est obiectum omnis planè sanctitatis, cum sanctitas sit, ut dixi, commensuratio cum aeterna lege, ac illius amor; Deo enim qui purissimus est, adherere per amorem est esse purum & sanctum: sicut adherere rebus inferioribus est esse impurum. Secundò est sanctus exemplariter, quia est ipse per se recta ratio & illa pulcherrima lex radijs ipsius Deitatis exarata in mente Dei quæ regula est totius bonitatis moralis. Tertiò, est sanctus formaliter, quia est formaliter sui amor & illa rectitudo, non autem per aliquid superadditum. Quartò, est sanctus infinite tum intensiue, tum extensiue, quia se ipsum & rectitudinem suam, & legem aeternam amat infinite, quantum scilicet amabilis est, & quàm perfectè illam concipit, ex quo sequitur, ut peccatum perfectè oderit, quia infinite se ipsum, & rectitudinem amat oppositam peccato. Deinde infinita est extensiue illa sanctitas, quia in omnibus se ipsum amat infinite, imò extendit se illa sanctitas ad omnia quæ Deus in essentia sua cernit, illa enim omnia propter ipsum infinite illi placent. Quintò, sanctus est eminenter, vel potius emanatiue, communicatiue, fecundè, omnia enim per se ipsum, & quasi attractu suo sanctificat. Primò, præsentia suæ substantiæ, sapientiæ, potentiæ, mundum vniuersum veluti templum quoddam consecrat. Secundò, animam rationalem cognitione ac amore suo. Tertiò Christum ipsum, in quo substantialiter posuit totam suam sanctitatem ut per eam homines sanctificaret, de illius enim plenitudine haurimus omnes præsertim per symbola sacramentorum, ubi totus in nos effluit fons sanctificationis. Ut videas quantum à creata sanctitate differat increata sanctitas; est enim essentialis, est substantia, est infinita, est exuberans, &c.

Quales in Deo sint virtutes. Certum est secundò, virtutes omnes quæ non habent essentialiter adiunctam imperfectionem, esse in Deo perfectissimas, quia illæ omnes, ut dixi, rectitudines quædam sunt, & veluti partes plenissimæ illius

rectitudinis quæ sanctitas est, quasi gemmæ huius diadematis, & stellæ huius firmamenti, esset autè infinitū differere de singulis. Est enim in Deo charitas erga se ipsum, tum intensiue tum extensiue infinita, quoad omnes actus, quoad omnes modos, quoad omnes fructus perfectissimi amoris. Est in Deo misericordia, quæ non dicit essentialiter tristitiam, sed voluntatem intensissimam subleuandi & consolandi miseros, quæ voluntas quàm sit sincera, quàm incensa, quàm efficax testantur natura, gratia, gloria; quidquid enim habet sapientia lucis, quidquid bonitas suauitatis, quidquid prouidentia benignitatis, hoc totum misericordiæ viscera exugunt, ut in nos deriuent salutem, redemptionem, beatitudinem. Hinc venia peccatorum, sacramenta, Christus ipse mensura infinita misericordiæ sine mensura. Iustitia nulla est in Deo secundum propriam, & adæquatam rationem iustitiæ cui est essentialē debitum respicere ita strictum, ut si violetur fiat iniuria, Deus autè Dominus omnium iurium creaturæ nullam facere posset iniuriam licet negaret creaturæ, quæ promissit, etiam si aliunde ratione sanctitatis & fidelitatis diuinæ id sit prorsus impossibile. Reperitur tamen vera quædam iustitia in Deo seclusis imperfectionibus, præsertim legalis, & vindictiua, quæ de re fusè dicam agens de iustitia. Sunt etiam in Deo veracitas, fidelitas, magnificentia, & liberalitas, clementia, benignitas, longanimitas: gratitudo in Deo non reperitur, quia non potest recipere beneficium: fortitudo, & temperantia non sunt in Deo nisi metaphoricè, quia moderantur passionēs: religio, pietas, obseruantia, obedientia respiciunt alterum ut superiorem, quod in Deo locum non habet.

DISPVATIO V.

De Prouidentia Dei. Quæst. 22. 23. 24.

EXPLICATA sigillatim perfectione tum intellectus, tum voluntatis, sequitur prouidentia, quæ utriusque potentia adscribitur. Attributum sanè Dei omnium oculis maxime aspectabile ut ait Irenæus l. 2. c. 5. & tamen res vna quæsitum maxima & inuentum difficillima inquit Boëthius l. 5. consolatur. Prosa 6. cuius consideratio tres omnino partes habere potest. Prima sit de prouidentia Dei generatim, secunda de prouidentia Dei supernaturali erga electos, quæ dicitur vulgò prædestinatio, tertia de prouidentia Dei erga reprobos, quæ dicitur reprobatio.

QVÆSTIO I.

De Prouidentia Dei generatim. Quæst. 22.

EXplicant eam, & probant fufissimè naturales omnes philosophi, quia illa clauus est & gubernaculum, quo mundana machina stabilis & inconcussa seruatut teste Boëth. l. 3. Prosa 12. mihi verò ad solam Dei prouidentiam supernaturalem properanti satis erit breuiter dicere, an illa sit, quid sit, & qualis sit.

SECTIO I.

An & quotuplex in Deo sit Prouidentia.

HÆc quæstio est, quæ reos & penā dignos efficere potest disputatores suos (inquit Clemens Alexandr. l. 5. Stromatum c. 10.) si enim Deus est, utique prouidens est ut Deus, nec aliter ei tribui potest diuinitas ut ait Lactantius mox citandus, Negarunt illam pauci & perditissimæ fauæ, homines inter Ethnicos Epicuræi, inter Pseudo-Christianos